

Αναλφαβητισμός

Ο **αλφαβητισμός** αφορά την ικανότητα του ατόμου να γράφει και να διαβάζει. Αντίθετα, ο αναλφαβητισμός αφορά το ακριβώς αντίθετο. Ο όρος **αλφαβητισμός** σχετίζεται με την έννοια «γραμματισμός» ή «εγγραμματοσύνη». Οι όροι αυτοί είναι συνώνυμοι και αφορούν ό,τι και ο αλφαβητισμός.

Ο **αναλφαβητισμός**, δηλαδή άγνοια ή ανικανότητα γραφής κι ανάγνωσης, διακρίνεται σε κάποιες κατηγορίες. Οι σημαντικότερες είναι οι εξής:

Τα βασικότερα είδη του αναλφαβητισμού είναι...

Σύντομα	Πιο αναλυτικά
Ο οργανικός αναλφαβητισμός	Το άτομο δεν έχει εκπαιδευτεί και δεν διαθέτει τις γνώσεις για να διαβάσει και να γράψει κάποιο κείμενο.
Ο λειτουργικός αναλφαβητισμός	Το άτομο έχει εκπαιδευτεί, αλλά δεν χρησιμοποιεί τις γνώσεις και τις δεξιότητές του για να διαβάσει και να γράψει. Παράλληλα, δυσκολεύεται να κάνει χρήση των γνώσεων που έχει διδαχθεί στην καθημερινότητά του και να συμμετέχει ενεργά στην κοινωνική ζωή.
Ο ψηφιακός αναλφαβητισμός	Το άτομο δεν διαθέτει τις στοιχειώδεις γνώσεις για τη χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας, του Η/Υ ή και του διαδικτύου.
Ο ιστορικός αναλφαβητισμός	Το άτομο αγνοεί βασικά ιστορικά γεγονότα ή αδυνατεί να τα προσεγγίσει με κριτική ματιά.
Ο μαθηματικός αναλφαβητισμός	Το άτομο δεν δύναται να χρησιμοποιήσει στην καθημερινότητά του βασικές αριθμητικές γνώσεις, προκειμένου να επιλύσει προβλήματα της καθημερινής ζωής.
Ο γεωγραφικός αναλφαβητισμός	Το άτομο δεν διαθέτει τις βασικές γεωγραφικές γνώσεις και δεξιότητες, όπως είναι η κατανόηση χαρτών ή δημογραφικών δεδομένων, κ.ά.

Αίτια αναλφαβητισμού – ελλειπούς εγγραμματοτισμού

Τα αίτια του αναλφαβητισμού είναι...

Σύντομα	Πιο αναλυτικά
Η οικονομική ένδεια	Δυστυχώς, πολλές οικογένειες αντιμετωπίζουν σοβαρά οικονομικά προβλήματα, με αποτέλεσμα να ζουν μέσα στη φτώχεια και την ανέχεια. Ο αγώνας για επιβίωση γίνεται καθημερινό αίτημα για τα παιδιά αυτών των οικογενειών και στέκεται τροχοπέδη στη μόρφωσή τους. Συνεπώς, αρκετοί μαθητές, προκειμένου να στηρίξουν οικονομικά τις οικογένειές τους, αναγκάζονται να μπουν βίαια στη βιοπάλη, διακόπτοντας τη φοίτησή τους στο σχολείο.

Η αδιαφορία των γονέων για τη μόρφωση	Το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο μιας οικογένειας μπορεί να λειτουργήσει αρνητικά για τα παιδιά, τα οποία δεν λαμβάνουν τα κατάλληλα πρότυπα για να εκτιμήσουν την αξία της μόρφωσης. Αρκετά παιδιά, λοιπόν, διακόπτουν τη φοίτησή τους στο σχολείο, υποκινούμενα από τη νοοτροπία που έχουν οι γονείς τους για τα γράμματα και τη μόρφωση. Ειδικότερα, ορισμένοι γονείς θεωρούν πως οι σπουδές είναι περιττές και ανώφελες, αντίληψη που υιοθετείται πολλές φορές από τα παιδιά, τα οποία επιδιώκουν να αποκτήσουν άμεσα οικονομικά οφέλη από την εργασία και αδιαφορούν για τη μόρφωσή τους.
Οι προκαταλήψεις και ο ρατσισμός εις βάρος συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων	Αρκετά συχνά, τα παιδιά που δεν πηγαίνουν σχολείο ή δεν ολοκληρώνουν τη φοίτησή τους, προέρχονται από μειονοτικές κοινωνικές ομάδες, όπως είναι τα παιδιά αθίγγανων ή μεταναστών, ή είναι παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες ή προβλήματα κοινωνικής προσαρμογής. Ένας από τους λόγους για τους οποίους τα παιδιά αυτά απομακρύνονται από τις σχολικές αίθουσες είναι οι διακρίσεις που υφίστανται και ο ρατσισμός, τον οποίο δεν μπορούν να υπομείνουν.
Η αδιαφορία της πολιτείας	Αρκετές φορές, η πολιτεία υιοθετεί μια εκπαιδευτική πολιτική, η οποία αναπαράγει και διαιωνίζει την αγραμματοσύνη. Το τεράστιο χάσμα μεταξύ των επαρχιακών και των αστικών περιοχών σε ό,τι αφορά τη σχολική στελέχωση, η έλλειψη διδακτικού προσωπικού και σχολικών υποδομών, η ανεπάρκεια νυχτερινών σχολείων και ειδικών σχολείων για παιδιά με μαθησιακές και συμπεριφορικές ιδιαιτερότητες, αποτελούν μερικές μόνο καταστάσεις που παρατείνουν το πρόβλημα του αναλφαριθμητισμού.
Οι δύσκολες κοινωνικές και πολιτικές συγκυρίες	Πολύ συχνά, οι δύσκολες ιστορικές και πολιτικές συγκυρίες με τις οποίες έρχεται αντιμέτωπη μια χώρα, όπως είναι για παράδειγμα οι πολεμικές συρράξεις, φέρουν στην επιφάνεια το πρόβλημα του αναλφαριθμητισμού. Διότι, μετά από ένα μεγάλο πόλεμο, μία χώρα έχει να αντιμετωπίσει μεγάλες καταστροφές και φτώχεια, με αποτέλεσμα το κράτος να μην μεριμνεί για την ανοικοδόμηση σχολείων, την εκπαίδευση δασκάλων και καθηγητών και γενικότερα για τη μόρφωση των πολιτών. Επιπρόσθετα, σε τέτοιες δύσκολες εποχές, οι άνθρωποι αντιμετωπίζουν προβλήματα επιβίωσης, γεγονός που τους απομακρύνει από το σχολείο και τους στερεί το δικαίωμα στη μόρφωση.
Το ανεπαρκές εκπαιδευτικό σύστημα	Το σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα είναι δομημένο με τέτοιο τρόπο που να δίνει έμφαση στη στείρα γνώση και αποστήθιση, αντί να προωθεί μια ολόπλευρη καλλιέργεια και μόρφωση, η οποία θα στοχεύει στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και αντιληπτικής ικανότητας των μαθητών. Μέσα σε μια τέτοια πραγματικότητα, δεν δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για την πολύπλευρη και ουσιαστική μόρφωση των ατόμων, γεγονός που εντείνει κυρίως το πρόβλημα του λειτουργικού αναλφαριθμητισμού.

Συνέπειες αναλφαριθμητισμού - υποεκπαίδευσης

Ο αναλφαριθμητισμός επηρεάζει αρνητικά <u>το άτομο</u> , καθώς οδηγεί σε...	
Σύντομα	Πιο αναλυτικά
Δυσκολία αντιμετώπισης της καθημερινότητας	Η σύγχρονη ζωή απαιτεί καθημερινά από τους πολίτες να χρησιμοποιούν τις γνώσεις τους και τις δεξιότητές τους από το να διαβάσουν μια πινακίδα για να

	φτάσουν στον προορισμό τους μέχρι το να απευθύνουν μια αίτηση σε κάποιον εργασιακά ανώτερό τους. Το άτομο συναντά πολλά προβλήματα στην καθημερινότητά του και αναγκάζεται –εφόσον δεν έχει τις γνώσεις– να ζητήσει βοήθεια από άλλα άτομα πέφτοντας πολλές φορές θύμα εξαπάτησης.
Δυσκολία στην επαγγελματική αποκατάσταση	Ιδιαίτερα σήμερα οι θέσεις εργασίας απαιτούν σημαντικές δεξιότητες και γνώσεις. Το άτομο είναι υποχρεωμένο να γνωρίζει γραφή κι ανάγνωση ήδη από το σχολείο. Πλέον, αυτό θεωρείται δεδομένο. Ωστόσο, πολλές φορές το άτομο, εξαιτίας της έλλειψης προσόντων και του αναλφαριθμητισμού του, βρίσκει εμπόδια στην επαγγελματική του αποκατάσταση, αφού δεν πληροί τις προϋποθέσεις για να προσληφθεί κάπου, ώστε να εργαστεί.
Κοινωνικό αποκλεισμό	Ο αναλφαριθμητισμός εμποδίζει τον άνθρωπο από το να ενταχθεί ομαλά στην κοινωνία, διότι του στερεί βασικές δεξιότητες επιβίωσης, όπως η ανάγνωση και η γραφή. Για παράδειγμα, όταν το άτομο δεν γνωρίζει να διαβάσει μια πινακίδα στο δρόμο ή τις οδηγίες για ένα φάρμακο θέτει τον εαυτό του σε κίνδυνο. Ταυτόχρονα, επειδή δεν έχει τη δυνατότητα πνευματικής εξέλιξης, οδηγείται στο να αποκλείεται από την κοινωνία, αφού δεν μπορεί να συμμετέχει σε συζητήσεις και να εκφέρει άποψη.
Αδυναμία συμμετοχής στην πολιτική ζωή	Όταν ένας άνθρωπος δεν διαθέτει βασικές δεξιότητες γραφής κι ανάγνωσης δεν μπορεί να είναι σε θέση να αντιλαμβάνεται ό,τι οι υπόλοιποι του λένε, ιδιαίτερα στην γλώσσα της πολιτικής. Δεν είναι λίγες οι φορές που το άτομο τίθεται σε αδιέξοδο μπροστά σε πολιτικά διλήμματα ή προσωπικά ζητήματα τοποθέτησης απέναντι σε κάποιο πολιτικό καθεστώς. Έτσι, ο αναλφαριθμητισμός οδηγεί αρκετά συχνά τους ανθρώπους στον αποκλεισμό τους από την πολιτική ζωή, ενώ την ίδια στιγμή δεν έχουν γνώση των δικαιωμάτων τους, για να μπορούν να τα διεκδικούν.
Αίσθημα κατωτερότητας	Είναι φυσικό επόμενο το άτομο που υστερεί σε δεξιότητες γραφής κι ανάγνωσης να νιώθει υποδεέστερο από τους υπόλοιπους ανθρώπους γύρω του, αφού δεν μπορεί να κάνει όσα εκείνοι. Οι αναλφάβητοι άνθρωποι έρχονται αντιμέτωποι με το αίσθημα της ανασφάλειας, αφού μονίμως εξαρτώνται από άλλους ανθρώπους. Με αυτόν τον τρόπο, οδηγούνται στην απομόνωση και στην απώλεια της αυτοεκτίμησης και της εμπιστοσύνης προς τον εαυτό τους.
Ανικανότητα προσέγγισης της αλήθειας	Όταν κάποιος δεν είναι σε θέση να αντιληφθεί όλα όσα του λέει ή του γράφει κάποιος εγκυμονεί ο κίνδυνος να πέσει θύμα απάτης. Για να προσεγγιστεί η αλήθεια απαιτούνται δεξιότητες για ανακάλυψή της. Τα άτομα που είναι αναλφάβητα, δεν έχουν την ικανότητα να αντιλαμβάνονται κατάλληλα την αλήθεια, με αποτέλεσμα να οδηγούνται στην υιοθέτηση απόψεων που σχετίζονται με προκαταλήψεις και στερεότυπα.
Αδυναμία καινοτομίας	Το άτομο που στερείται δεξιοτήτων γραφής, ανάγνωσης, τεχνολογίας κ.ά. βρίσκεται σε μια μειονεκτική θέση απέναντι σε όλα όσα θα μπορούσε να κάνει, εάν είχε τις δεξιότητες αυτές. Αυτό που παρατηρείται αρκετά συχνά στους αναλφάβητους ανθρώπους, είναι ότι δεν μπορούν να αναλάβουν πρωτοβουλίες στον εργασιακό τους χώρο και μένουν έτσι σε εργασιακή στασιμότητα.
Προγονοπληξία	Η προγονοπληξία αφορά την καύχηση και την έπαρση των ατόμων για το ιστορικό παρελθόν. Ταυτόχρονα, τα άτομα απορρίπτουν οτιδήποτε καινοτόμο και μοντέρνο. Τα αναλφάβητα άτομα – επειδή στερούνται γνώσεων και δεξιοτήτων– αντιμετωπίζουν δυσκολίες στο να διακρίνουν τη ζωντανή παράδοση από τη θνησιγενή, με αποτέλεσμα να οδηγούνται στην υιοθέτηση απόψεων που αφορούν στην προγοναλατρία ή στην προοδοπληξία αντίστοιχα.

Ο αναλφαβητισμός επηρεάζει αρνητικά το κοινωνικό σύνολο, καθώς οδηγεί σε...

Σύντομα	Πιο αναλυτικά
Υπονόμευση της οικονομικής ανάπτυξης	Όταν σε μια κοινωνία υπάρχουν άτομα δίχως βασικές θεωρητικές και πρακτικές γνώσεις, τότε δεν υπάρχει ποικιλία επαγγελμάτων, ούτε εξειδίκευση. Ως απόρροια του αναλφαβητισμού σε μια κοινωνία, παρατηρείται ο περιορισμός της οικονομικής ανάπτυξης μιας χώρας, διότι δεν υπάρχουν σε αυτή ικανοί πολίτες για να τη στελεχώσουν.
Ενίσχυση του φανατισμού	Σε μια κοινωνία, όταν εκλείπουν γνώσεις και δεξιότητες επικοινωνίας και διαλόγου, εντοπίζονται άλλα μέσα για να επιλύονται διαφορές και διαφωνίες. Ένα από τα μέσα αυτά είναι η βία, σωματική, λεκτική και ψυχική. Έτσι, λόγω του αναλφαβητισμού, παρατηρείται αύξηση της εγκληματικότητας, αλλά και ενίσχυση φαινομένων που αφορούν στις κοινωνικές ανισότητες.
Υπολειτουργία της δημοκρατίας	Η δημοκρατία και ο διάλογος είναι δύο έννοιες συνυφασμένες. Πιο συγκεκριμένα, ο διάλογος αποτελεί προϋπόθεση για τη δημοκρατία. Για να υπάρξει, λοιπόν, διάλογος μεταξύ των μελών μιας κοινωνίας, απαιτούνται κάποιες γνώσεις και δεξιότητες επικοινωνίας και συμπεριφοράς. Ο αναλφαβητισμός στερεί από τα άτομα τις δεξιότητες αυτές και οδηγεί στην υπολειτουργία των δημοκρατικών θεσμών. Τέλος, αξίζει να τονιστεί ότι στη δημοκρατία είναι απαραίτητη η ύπαρξη πολιτών με κριτική σκέψη και σύνεση.
Παρακμή των τεχνών και των γραμμάτων	Τα γράμματα και οι τέχνες χρειάζονται εγγράμματους δημιουργούς και θαμώνες για να αναπτυχθούν και να εξελιχθούν. Ο αλφαβητισμός και ο γραμματισμός δίνουν στο άτομο την ευκαιρία να δημιουργήσει και να εφαρμόσει τις γνώσεις και τις ιδέες του στην πράξη. Αντιθέτως, τα γράμματα και οι τέχνες παραγκωνίζονται από τον αναλφαβητισμό, μίας και δεν υπάρχουν άτομα να τις καλλιεργήσουν. Έτσι, η χώρα οδηγείται σε μια κατάσταση πλήρους πνευματικής αποτελμάτωσης.
Πολιτιστική στασιμότητα	Σε μια κοινωνία από αναλφάβητους δεν είναι δυνατόν να αναγνωριστεί η αξία του πολιτιστικού παρελθόντος, αλλά ούτε και να δημιουργηθεί το οτιδήποτε αξιομνημόνευτο και να καταγραφεί, ώστε στο μέλλον να αποτελέσει πολιτιστική κληρονομιά. Συνεπώς, ο αναλφαβητισμός οδηγεί μια χώρα στο να μην μπορεί να εξελιχθεί πολιτιστικά και, τελικά, σε αδυναμία συμμετοχής στις κοινότητες των εθνών.

Τρόποι αντιμετώπισης υποεκπαίδευσης – αμάθειας

Προτάσεις για την αντιμετώπιση του αναλφαβητισμού είναι...

Σύντομα	Πιο αναλυτικά
Η ευθύνη του ατόμου και του οικογενειακού του περιβάλλοντος	
Η συνειδητοποίηση της αξίας της μόρφωσης - παιδείας	Το άτομο φέρει ευθύνη για την αποφυγή της κατάστασης και την αυτοκαταδίκη του στον αναλφαβητισμό. Μπορεί μέσω της αυτομόρφωσης και της παρακολούθησης εκπαιδευτικών προγραμμάτων να δραστηρεύσει από τον πνευματικό σκοταδισμό του αναλφαβητισμού και να διεκδικήσει την πνευματική του αρτίωση.

Η οικογένεια και δραστηριότητες γραμματισμού

Η οικογένεια διαδραματίζει σπουδαίο ρόλο στην καλλιέργεια της φιλαναγνωσίας των νέων και κατ' επέκταση στη μείωση του λειτουργικού αναλφαριθμητισμού (σε επίπεδο γλώσσας, μαθηματικών, γεωγραφίας ή ιστορίας). Γι' αυτό είναι απαραίτητος ο γονεϊκός έλεγχος στη χρήση νέων ψηφιακών μέσων και η προώθηση της αξίας της λογοτεχνίας και της ανάγνωσης βιβλίων. Οι δραστηριότητες γραμματισμού, λοιπόν, εκ μέρους των γονέων στο σπίτι είναι κεφαλαιώδους σημασίας για την ανάπτυξη των αναγνωστικών ικανοτήτων των παιδιών, και ιδιαίτερα πριν αυτά ξεκινήσουν στο σχολείο.

Εκπαιδευτικό σύστημα και σχολική κοινότητα

Τα επικουρικά μαθήματα

Για την αποφυγή του αναλφαριθμητισμού και την πρόληψη η σχολική κοινότητα οφείλει να δράσει με ενισχυτικά μαθήματα τα οποία θα στοχεύουν στην υποβοήθηση των αδύναμων μαθητών (π.χ. ολοήμερα τμήματα), Έτσι, θα δημιουργηθεί ένα σχολείο για όλους, στο οποίο θα παρέχονται ίσες ευκαιρίες, ώστε να καρπώνονται τα οφέλη της γνώσης και να μην αποφοιτούν χωρίς τις απαραίτητες δεξιότητες για την ενήλικη ζωή.

Η πνευματική καλλιέργεια και αποφυγή στερείας αποστήθισης

Η σχολική κοινότητα οφείλει να αντιληφθεί κυρίως το παιδευτικό της λειτουργήμα και κατ' επέκταση να προωθή ως πρώτιστο μέλημά της την όξυνση της κριτικής σκέψης των μαθητών. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η αναδόμηση του εκπαιδευτικού προγράμματος διδασκαλίας ώστε να αποφεύγεται η αποστήθιση, η βαθμοθηρία και η ανούσια εξεταστοκεντρική νοοτροπία.

Ο εξορθολογισμός των μέσων και μεθόδων διδασκαλίας

Μέσω της ποιοτικής εκπαίδευσης θαέλκεται το ενδιαφέρον των νέων και η μορφωτική διαδικασία θα καθίσταται επιτυχημένη ενέργεια. Γι' αυτό χρειάζεται η εφαρμογή σύγχρονων παιδαγωγικών μεθόδων με άξονα τη συνεργασία, τον διάλογο και την καλλιέργεια της αυτενέργειας του μαθητή. Φυσικά, για να ολοκληρωθεί αυτή η πράξη θα ήταν ωφέλιμη η αξιοποίηση της τεχνολογίας, αλλά και σύγχρονων εξορθολογισμένων βιβλίων που θα ανταποκρίνονται στις σύγχρονες απαιτήσεις.

Οι εκπαιδευτικές δομές σε αγροτικές και υποβαθμισμένες περιοχές

Χρήσιμο εργαλείο για την κονιορτοποίηση του κοινωνικού φαινομένου του αναλφαριθμητισμού είναι η ενίσχυση του ρόλου του σχολείου και η ενδυνάμωση της εξωστρέφειάς του σε κοινωνικό επίπεδο, κυρίως σε αγροτικές και υποβαθμισμένες περιοχές, όπου τα ποσοστά αμάθειας και αγραμματοσύνης γνωρίζουν πρωτόγνωρους αριθμούς. Έτσι, θα δοθεί η ευκαιρία σε ενήλικα άτομα να μορφωθούν και να καταπολεμήσουν το αίσθημα κατωτερότητας.

Ο ρόλος της Πολιτείας και διεθνών φορέων

Η υποχρεωτική εκπαίδευση

Η πολιτεία οφείλει, αν θέλει να λειτουργεί με άξονα τις δημοκρατικές αρχές, να κατοχυρώσει το δικαίωμα της παιδείας και να επιδιώξει την ίση πρόσβαση στη μόρφωση για όλους τους πολίτες ανεξαρτήτως καταγωγής, φύλου, θρησκείας, οικονομικής κατάστασης ή γεωγραφικής περιοχής. Γι' αυτό, κρίνεται απαραίτητη καθολικά η υποχρεωτική εφαρμογή της εννιάχρονης εκπαίδευσης για κάθε πολίτη.

Η οικονομική βοήθεια-ενίσχυση

Το κράτος μπορεί μέσω προνοιακών επιδομάτων και χρηματοδοτήσεων να συμβάλει καθοριστικά, ώστε να αντιμετωπιστούν φαινόμενα πείνας, φτώχειας και επιβίωσης. Έτσι, το άτομο θα έχει εξασφαλίσει τις πρωταρχικές του ανάγκες και θα μπορεί ευκολότερα και χωρίς πρόσκομμα να επενδύσει στην εκπαίδευσή του.

Η πάταξη παιδικής εργασίας και καταστράτηγησης παιδικών δικαιωμάτων	Βασική τροχοπέδη που περιχαράκωνει τα νεαρά άτομα στον σκοταδισμό του αναλφαβητισμού αποτελεί η παιδική εργασία. Οφείλει, λοιπόν, η πολιτεία να συνδράμει στην πατάξη τέτοιων φαινομένων και να αμβλύνει την αδικία που δέχονται τα παιδιά, διασφαλίζοντας τα δικαιώματά τους και δίνοντάς τους τη χαμένη παιδικότητα, που εκτός από παιχνίδι περιέχει και τη γνώση.
Η δημιουργία νέων θεσμών και ο ρόλος των ΜΜΕ	Μέσω της κρατικής πρωτοβουλίας μπορούν να ιδρυθούν θεσμοί, όπως μονάδες λαϊκής επιμόρφωσης, κέντρα αναλφάβητων, περισσότερα σχολεία δευτέρας ευκαιρίας – δια βίου μάθησης – νυχτερινά. Συνάμα, σε συνεργασία με τα ΜΜΕ μπορούν να προβάλλονται ειδικά προγράμματα που ασύγχρονα θα βοηθούν την εκπαίδευση των αναλφάβητων ατόμων, αλλά και εκπομπές που θα στοχεύουν στη συλλογική ευαισθητοποίηση.
Το ειδικά καταρτισμένο προσωπικό	Για την τελεσφόρο-λυσίτελή αντιμετώπιση του προβλήματος χρειάζονται άτομα κατάλληλα καταρτισμένα ώστε να συμβάλουν καθοριστικά στην άμβλυνση του φαινομένου. Έτσι, ψυχολόγοι και ειδικά εκπαιδευμένοι εκπαιδευτικοί ή κοινωνικοί λειτουργοί μπορούν να αποτελέσουν πολύτιμοι αρωγοί στον αγώνα αυτό.
Η μέριμνα για μειονότητες και μετανάστες	Χρέος μια δημοκρατικής πολιτείας που σέβεται τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι να φροντίσει για τα παιδιά μεταναστών ή ιδιαίτερων κοινωνικών ομάδων, όπως οι Ρομά, που έχουν διαφορετική παράδοση και πολιτισμό, να φοιτούν σε ειδικά σχολεία που να σέβονται την ιδιαιτερότητα της κουλτούρας τους.
Οι διεθνείς φορείς	Η μάστιγα του αναλφαβητισμού πλήττει κυρίως τις χώρες του τρίτου κόσμου, οπότε χρειάζεται ενίσχυση της δράσης του ΟΗΕ ή της UNESCO για την πάταξη του φαινομένου. Έτσι, οι φορείς αυτοί μπορούν να διασφαλίσουν, με τη δύναμη που έχουν, ότι τα παιδιά και οι γυναίκες θα έχουν το δικαίωμα να απολαύσουν το αγαθό της παιδείας και της μόρφωσης.

Εφόδια

Εφόδια, για να δραπετεύσει το άτομο από την αμάθεια και το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, είναι...	
Αγάπη για τη μόρφωση	Συνειδητοποίηση της απαξίας της πνευματικής μονομέρειας
Αίσθημα αυτοβελτίωσης και αυτοπραγμάτωσης	Η ανάγκη επιδίωξης ανωτερότητας και αποφυγής αισθήματος κατωτερότητας
Συνειδητοποίηση αξίας του διαλόγου	Φιλοδημοκρατικά ερεθίσματα και συμμετοχή στα κοινά
Αυτοκυριαρχία και ανεξαρτητοποίηση	Αποφυγή ανάγκης μαζοποίησης και κομφορμισμού
Καλλιτεχνικά ερεθίσματα	Αποδοχή της ετερότητας και αποφυγή στερεοτύπων και προκαταλήψεων
Πνευματική διαύγεια και αποφυγή δεισιδαιμονιών, προλήψεων και φανατισμού	Ανθρώπινη αξιοπρέπεια
Πνευματική υπόσταση του ατόμου και ηθική αυτοτέλεια-αυτοσεβασμός	Ιδανικά, όνειρα και στόχοι για το μέλλον